

Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 16.05.2025 nr 6-1/33-60

Meie: 07.08.2025 nr 13-3/25-1274

Tingimusliku kooskõlastuse andmine eriplaneeringule

Esitasite 15.05.2025 kirjaga nr 6-1/33-60 Eesti Geoloogiateenistusele (edaspidi EGT) kooskõlastamiseks Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõud ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande (edaspidi planeering). Planeeringu ala asub Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas mitmetel katastriüksusel ning algatati Lüganuse Vallavolikogu 25.04.2024 otsusega nr 181.

EGT pikendas vastamistähtaega 13.06.2025 kirjaga nr 13-3/25-974, kuna antud menetlus eeldas mahukat analüüsi nii esitatud planeeringute kohta kui ka tuuleenergia lahendustest piirkonnas laiemalt ning 11.07.2025 kirjaga nr 13-3/25-1120 Kliimaministeeriumilt arvamuse küsimiseks.

Esitatud eriplaneeringu eesmärgiks on leida tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu püstitamiseks sobivad asukohad Lüganuse vallas. Eriplaneeringuga otsitakse asukohta kahele tuulepargile. Planeeringu algatamise taotluse kohaselt sooviti planeeringualal leida asukoht kuni 50 tuulikule kogukõrgusega kuni 300 m. Võimalikuks osutus eelvaliku aladele planeerida kokku kuni 34 elektrituulikut. Planeeringuala koosneb neljast osast (ala 1, ala 2a, ala 2b ja ala 3).

Planeeritav ala kattub mitmete maavaradega seotud kitsendustega. Keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes on mõju maavaradele käsitletud peatükis 3.4.

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks PlanS § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele.

Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 alusel kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse maakonnaplaneering, üldplaneering, detailplaneering ja riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-s sätestatud korras Kliimaministeeriumi või kliimaministri volitusel riigiasutusega, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus.

Kliimaministri 14.12.2024 käskkirjaga nr 1-2/24/507 „Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks“ on Eesti Geoloogiateenistusele antud volitus kooskõlastada planeeringuid, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal.

MaaPS § 14 lõike 2 alusel, võib lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:

- 1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
- 2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või
- 3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitse ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat kasutava elektrienergia tootmiseseadme ja seonduva taristu ehitamisega.

Kehtivad õigusaktid annavad võimaluse lubada maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasoleva olukorra halvenemist, kui tegemist on taastuvenergia rajatisega (sh tuulepargid). MaaPS § 14 lg 2¹ sätestab taastuvenergia ehitise ehitamise võimalikkuse maardlaalale maavara tüübi kaupa:

- 1) turbamaardla alal, mis ei ole kantud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja ja mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust;
- 2) savi-, järvemuda-, järvelubja-, meremuda- ja põlevkivimaardla alal, mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust, tähtajaliselt kuni 35 aastaks;
- 3) muude maavarade maardla alal, mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust ning kui tegevusega on nõustunud Kliimaministeerium, juhul kui ta ei ole käesolevas lõikes sätestatud loa andjaks, tähtajaliselt kuni 35 aastaks.

Kliimaministeerium on oma 04.07.2025 kirjaga nr 14-6/25/3100 palunud arvestada EGT töös „Maardlatele ja maavarade perspektiiv- ning levialadele taastuvenergeetika taristu rajamise analüüs. Kirde- ja Kesk-Eesti“ (EGT analüüs) toodud seisukohtadega.

Eesti Geoloogiateenistus on materjalidega tutvunud ja märgib järgmist:

Ala 1

Planeeringu ala 1 vastab EGT analüüsis aladele Viru 20 ja Viru 22 ning nende vahele jäävale alale. Ala 1 põhjaosa kattub osaliselt Aseri fosforiidimaardla (maavarade registri registrikaart nr 191) fosforiidi prognoosvaru 45. plokiga, lääneosa kattub osaliselt Eesti põlevkivimaardla Uljaste uuringuvälja maardlaosa (maavarade registri registrikaart nr 31) põlevkivi aktiivse reservvaru 3. ja 8. plokkidega. Planeeringu ala ning kavandatava taristuga kattuvad ka põlevkivi aktiivse reservvaru plokid 11 ja 12, Sonda (Uljaste II) liivamaardla (maavarade registri registrikaart nr 176) ehitusliiva passiivse reservvaru 1. plokiga, Kure turbamaardla (maavarade registri registrikaart nr 524) hästilagunenud turba aktiivse reservvaru 1. plokiga, Keskkonnaametis menetluses oleva taotletava Uljaste uuringuruumiga (taotleja KIVIÖLI KEEMIATÖÖSTUSE OSAÜHING) ning Keskkonnaametis menetluses oleva taotletava Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri (loa taotleja KIVIÖLI KEEMIATÖÖSTUSE OSAÜHING) mäeeraldise ja selle teenindusmaa laiendusala. Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri olemasoleva keskkonnaloa nr KMIN-105 (kehtiv kuni 27.01.2036) mäeeraldise ja selle teenindusmaa laiendamisele algatas Keskkonnaamet seisuga 19.03.2025 keskkonnamõju hindamise, mille tulemused selguvad eeldatavasti alles pärast käesoleva eriplaneeringu vastuvõtmist.

EGT analüüs märgib, et kattuva Aseri fosforiidimaardla suhteliselt madala kvaliteedi tõttu (madala kvaliteediga fosforiidikihind, mille paksus on küllaltki õhuke) võib lugeda Viru 20 ja 22 ja

prognoosvaru plokiga 45 kattuvat ala väheperspektiivseks ning fosforiidi seisukohast lähtudes ei ole takistusi kavandatava tuulepargi ajutiseks rajamiseks.

Kattuv Kure turbamaardla ei ole Keskkonnaministri määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirjas ega sea takistusi planeeringule.

Sonda (Uljaste II) liivamaardlaga kattuvale alale tuulikuid ega taristut ei planeerita, mistõttu ei ole kattuvus oluline.

MaaPS § 14 lg 2¹ p 2 lubab põlevkivimaardla alal, millel pole kehtivat kaevandamisluba ja geoloogilise uuringu luba ega vastavat taotlust, taastuenergia ehitiste rajamist tähtajaliselt kuni 35 aastaks. Planeeringu alal 1 on tuulikud Koljala 1–4 on kavandatud väljapoole Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri mäeeraldisel ja selle teenindusmaa laiendust ning Uljaste uuringuruumi, kuid paiknevad vahetult taotletava laiendusala piiril. Samuti kattub eelmainitud taotlustega siiski planeeritav taristu.

Arvestades reaalsel olukorda on ala 1 võimalik kooskõlastada tingimuslikult. Tingimuseks seatakse:

- Alale 1 võib rajada tuulegeneraatorid vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks juhul, kui tegevus kooskõlastatakse ning saadakse nõusolek taotlustega kattuvale alal luba taotlevalt või omavalt ettevõttelt (KIVIÕLI KEEMIATÖÖSTUSE OSAÜHING).

Ala 2a

Planeeringu ala 2a ei vasta otseselt ühelegi EGT töös toodud alale. Küll aga on võimalik laiendada analüüsi planeeritavale alale samadel põhimõtetel.

Alale 2a kavandatud tuulikud Koljala RMK 7–9 ja Koljala 11–13 jäävad Aseri fosforiidimaardla (maavarade registri registrikaart nr 191) fosforiidi passiivse tarbevaru 21., 33. ja 47. plokki maa-alale. Elektritarnistu osas on mõjutatud ka plokid 28 ja 40. Kavandatud juurdepääsutee jääb ca 200 m kaugusele Suurkõrtsi lubjakivikarjääri (kaevandamisloa nr L.MK/317612; loa omaja AS Kiviluks; kehtiv kuni 02.10.2034) mäeeraldisest ja selle teenindusmaast. Suurkõrtsi II lubjakivikarjäär (kaevandamisloa nr KL-508031; loa omaja AS Kiviluks; kehtiv kuni 10.02.2050) ja Keskkonnaametis menetluses olevad taotletavad Suurkõrtsi II lubjakivikarjääri (loa taotleja AS Kiviluks) mäeeraldised ja nende teenindusmaad jäävad kavandatud juurdepääsuteest ning Koljala 11 tuulikust ca 250 m kaugusele.

KSH aruande järgi ei hakka kavandatud tuulikud ning olemasolev ja kavandatav lubjakivikarjäär teineteise tööd segama, kuna nende tegevusalad ei kattu ning mõlemal objektil on tagatud eraldi juurdepääsuteed. See võimaldab mõlema kasutusotstarbe sõltumatut toimimist ja välistab vastastikuse häiringu.

EGT analüüs märgib olemasolevate andmete põhjal on Aseri maardlas arvele võetud madala kvaliteediga fosforiidikihihind, mille paksus on küllaltki õhuke – kasuliku kihi keskmine paksus varuplokkides on 0,9–1,8 m. Seetõttu ei ole tõenäoline, et maardla piirkonnas leiduvat fosforiiti hakatakse lähiaastatel kasutama ja EGT hinnangul Aseri fosforiidimaardla ei piira kavandatavate tuuleparkide ajutist rajamist.

KSH aruanne aga ei kajasta ala 2a kattuvust lubjakivilasundi levialaga Vao kihistu perspektiivne ala. Vao kihistu perspektiivsed alad on olulise tähtsusega, kui nende pindala on vähemalt viis hektarit. Kui Vao kihistu perspektiivse ala ja tuulepargi kattuvus on 1–2 hektarit, siis üldjuhul ei ole vajalik kavandatava tuulepargi ajutist rajamist piirata. Kuivõrd ala 2a puhul on tegemist künnisest

suurema alaga, ei ole võimalik Vão kihistu perspektiivse ala ja Aseri fosforiidimaardlaga kattavas osas paiknevaid tuulegeneraatoreid kooskõlastada.

- Eelnevat arvestades kooskõlastab EGT alal 2a Koljala RMK 7 tuulegeneraatori vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks. Vältida tuleb ka taristu rajamist Vão kihistuga kattuvale alale.

Ala 2b

Planeeringu ala 2b ei vasta otseselt ühelegi EGT töös toodud alale. Küll aga on võimalik laiendada analüüsi planeeritavale alale samadel põhimõtetel.

Alale 2b kavandatud tuulikud Koljala 7 ja 9 jäävad Aseri fosforiidimaardla fosforiidi passiivse tarbevaru 28. ploki maa-alale.

Nagu eelnevalt mainitud, ei piira Aseri fosforiidimaardla EGT hinnangul kavandatavate tuuleparkide ajutist rajamist.

- EGT kooskõlastab ala 2b tuulikud Koljala 7 ja 9 vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks.

Ala 3

Planeeringu ala 1 vastab EGT analüüsis aladele 16 ja 18. Alale 3 kavandatud tuulikute 8–11 asukohad kattuvad Aseri fosforiidimaardla fosforiidi passiivse tarbevaru 26. plokiga.

Nagu eelnevalt mainitud, ei piira Aseri fosforiidimaardla EGT hinnangul kavandatavate tuuleparkide ajutist rajamist.

Küll aga kattuvad ala 3 tuulikud 7 ja 8 lisaks piisavalt suurel määral ka lubjakivilasundi levialaga Vão kihistu perspektiivne ala, mistõttu ei ole võimalik neid kooskõlastada. Samuti tuleks vältida ka taristu rajamist kattuvale alale.

- EGT kooskõlastab ala 3 tuulikud 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 ja 12 vastavalt planeeringu lahendusele 35-ks aastaks. Soovitame vältida tuulikute ja taristu rajamist Vão kihistuga kattuvale alale.

Järgnevalt toome välja materjalide ülevaatamisel tuvastatud puudused:

1. Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

1.1. Lk 52 ala 2a kohta on kirjutatud, et planeeringu ala piirneb Suurkõrtsi III lubjakivikarjääri taotlusega. Tegelikult on tegemist aga kattumisega. Samuti on välja toomata, et Suurkõrtsi II lubjakivikarjääri alal on peal ka loa muutmise taotlus. Palume korrigeerida.

2. Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja mõjude hindamine (KSH aruande eelnõu)

2.1. Ala 2a puhul on (peatükis 3.4) samuti puudu kattuvus Suurkõrtsi III lubjakivikarjääri taotlusega, mis kattub planeeringualaga. Kuigi see ei kattu ühegi tuuliku asukohaga palume see siiski korrektselt välja tuua.

2.2. Toome välja, et on ebakorrektnen väita, et „kavandataval tegevusel puudub mõju maavaradele“ (lk 193). Planeeritaval tegevusel on piirkonniti negatiivne mõju maavara kättesaadavuse olemasolevale olukorrale. Palume korrigeerida sõnastust.

2.3. KSH aruandes välja toodud kattuvused on puudulikud. Samuti tuleb aruandes analüüsida ka planeeritava taristu kattuvusi, kuna see võib samuti halvendada maavarade kättesaadavuse võimalusi.

Aruandest puuduvad järgnevad kattuvused:

- Ala 1 mainimata põlevkivi aktiivne reservvaru 11 ja 12 plokk.
- Ala 2a fosforiidi passiivse tarbevaru taristuga kattuvad plokid 28 ja 40. Esineb ka kattuvus lubjakivilasundi levialaga Vão kihistu perspektiivse alaga.
- Ala 3 kattub kohati lubjakivilasundi levialaga Vão kihistu perspektiivne ala ning Voorepere turba perspektiivalaga.

3. Lisaks toome välja, et koostatud kaardirakendus on puudulik, kuna see ei kajasta kõiki maavaradega seonduvaid kitsendusi ning seda tuleb täiendada (maardlad, keskkonna- ja uuringulubade taotlused).

Lähtuvalt eelnevast võib väita, et Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõud ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande planeeringu lahendus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.

Eesti Geoloogiateenistus on kaalutlenud planeeritava tegevuse mõju ning nõustub tingimuslikult Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande planeeringu lahendusega.

Tingimused:

1. Parandatakse käesolevas kirjas väljatoodud puudused.
2. Alale 1 võib rajada tuulegeneraatorid vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks juhul, kui tegevus kooskõlastatakse ning saadakse nõusolek taotlustega kattuvale alal luba taotlevalt või omavalt ettevõttelt (KIVIÖLI KEEMIATÖÖSTUSE OSAÜHING).
3. Alale 2a võib rajada Koljala RMK 7 tuulegeneraatori vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks. Vältida tuleb ka taristu rajamist Vão kihistuga kattuvale alale.
4. Alale 2b võib rajada tuulegeneraatorid vastavalt Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahendusele 35-ks aastaks.
5. Alale 3 võib rajada tuulegeneraatorid 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 ja 12 vastavalt planeeringu lahendusele 35-ks aastaks. Soovitame vältida tuulikute ja taristu rajamist Vão kihistuga kattuvale alale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme

Maavarade registri osakonna juhataja

Mihkel Annusver

Maavarade registri osakonna spetsialist

5331 7112 Mihkel.Annusver@egt.ee